

BESLUT
2024-04-24

Klagande	NN
Motpart	NN
Det överklagade beslutet	Centrala studiestödsnämndens (CSN) beslut den 12 januari 2024
Saken	Betalningsmottagare av studiehjälp för NN

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § tredje stycket studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN lämnade in en anmälan om ändring av betalningsmottagare mellan vårdnadshavare gällande att hon skulle bli ensam betalningsmottagare av studiehjälp för NN. NN bifogade även ett beslut om underhållsstöd från Försäkringskassan daterat den 19 december 2023.

CSN kommunicerade därefter NN uppgifterna om att CSN har fått en begäran om ändring av betalningsmottagare och att NN har gjort gällande att NN är varaktigt boende hos henne och att hon därför har begärt att få bli ensam betalningsmottagare för NN.

NN bevarade CSN:s kommunikering enligt följande. CSN har den 20 december 2023 redan beslutat i ärendet, och nu lämnar motpart in på nytt, vilket ska ses som trakasserier. NN bor varannan vecka i enlighet med avgörande från tingsrätten. Försäkringskassans beslut är överklagat.

CSN beslutade att kommande utbetalningar av studiehjälp för NN ska betalas ut till NN. Beslutet grundades på att NN har skickat in beslut om underhållsstöd från Försäkringskassan, och på så sätt styrkt att NN är varaktigt bosatt hos henne.

NN överklagade beslutet och anförde följande. Han trodde att myndigheter följde juridiskt bindande lagar och regler, Försäkringskassans handläggare är extremt okunniga och har inte styrkt boende situationen, och han har begärt omprövning av Försäkringskassans beslut. Han har styrkt NNs boende med dom från tingsrätten, den gäller och det är så hennes boendesituation ser ut. – NN bifogade kopia av Försäkringskassans beslut den 19 december 2023, kopia av dom från en tingsrätt den 16 maj 2017 (mål nummer T 1078–16), kopia av begäran om omprövning till Försäkringskassan, tidigare skrivelse daterat den 1 december 2023, kopia av nämndens beslut den 20 december 2023.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet. CSN bifogade även ett missiv och anförde bland annat följande. För att en vårdnadshavare ska visa att boendesituationen är sannolikt behöver vårdnadshavaren styrka detta genom exempelvis ett beslut om underhållsstöd. Mamman har skickat in ett beslut om att hon får underhållsstöd för NN från och med september 2023. CSN har ändrat betalningsmottagare till endast mamman.

NN har fått möjlighet att lämna synpunkter på CSN:s missiv och har lämnat synpunkter muntligt, där han vidhåller redan inlämnade synpunkter.

NN har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter, med anledning av NNs överklagande. NN lämnade därefter följande synpunkter. Det finns ett gammalt domstolsbeslut från 2017, men NN är snart 17 år och får välja själv var hon bor. NN har sedan sommaren 2023, valt att bo hos henne på heltid, och har även folkbokfört sig där, då hon inte vill bo hos pappan.

NN har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter, med anledning av NNs synpunkter, och anförde bland annat följande. Tingsrättsdomen gäller och följs till dess NN blir myndig. Den andra föräldern har i 10 års tid försökt få egen vårdnad i syfte att tillskansa sig bidrag. NN bor varannan vecka enligt domstolens avgörande. Skulle hon inte göra detta så begår den andra föräldern umgängessabotage. – NN bifogade kopia av tingsrättens avgörande, samt ett mejl från den andra föräldern, avseende sommarledigheten 2024.

Nämnden har därefter inhämtat ett yttrande från CSN:s rättsavdelning, som anförde i huvudsak följande. Frågan i ärendet är om NN gjort sannolikt att NN är varaktigt bosatt hos henne. Om så är fallet ska hon vara ensam betalningsmottagare av NNs studiehjälp. NN har till stöd för att NN ska anses varaktigt bosatt hos henne hänvisat till dotterns ändrade folkbokföringsadress och gett in Försäkringskassans beslut om underhållsstöd. Vidare har hon gett in intyg från personer i hennes närhet vilka anger sin uppfattning om NNs boende utifrån observationer de själva gjort. NN har till stöd för att dottern har växelvist boende hänvisat till tingsrättens dom, till föräldrarnas korrespondens rörande umgänge vissa veckor sommaren 2024 samt gett in begäran om omprövning av Försäkringskassans beslut om underhållsstöd. Försäkringskassans beslut att en förälder har rätt till underhållsstöd för ett barn är enligt CSN:s mening en stark indikation på att barnet i studiehjälpshänseende ska anses varaktigt bo hos den föräldern. Anledningen är att Försäkringskassan, för att kunna bevilja underhållsstöd, behöver göra en utredning kring barnets boende och

därefter bedöma hos vilken förälder barnet bor större delen av tiden. Ett sådant beslut är dock bara en av flera omständigheter som CSN tar in i sin bedömning i ett ärende om betalningsmottagare av studiehjälp för en omyndig studerande. De intyg som NN tidigare gett in visar enligt CSN:s mening att de intygande personerna har gjort sådana observationer att de är av uppfattningen att NN bor mestadels hos henne. Även om dessa personer skulle vara nära vänner till henne, som NN gör gällande, har intygen ändå ett visst bevisvärde. Vidare har det ett visst bevisvärde kring NNs boende att hennes folkbokföring har ändrats till mammans adress i relativ närtid. Det gäller oavsett om vårdnadshavarna varit överens om ändringen eller om Skatteverket beslutat om ändring efter en egen utredning. Även den omständigheten att NN numera går på en skola som ligger betydligt närmare mammans än pappans bostad talar för att hon vistas så mycket där att hon i studiehjälpshänseende ska anses bo varaktigt med NN. CSN bedömer att dessa omständigheter sammantaget innebär att NN gjort varaktigt boende hos henne sannolikt. Den tingsrättsdom som NN hänvisar till som stöd för växelvist boende är nära sju år gammal, varför dess bevisvärde avseende nuvarande boendesituation har minskat betydligt. Därtill är NN numera i en ålder där umgänge och boende i stor utsträckning behöver och ska anpassas till hennes egna önskemål och inställning, varför tingsrättsdomens bevisvärde är än mindre. Att föräldrarna i korrespondens kommit överens om umgänget med NN vissa veckor i sommar utgör enligt CSN:s mening inte bevis för att tingsrättsdomen efterlevs i övrigt eller för ett växelvist boende. CSN anser mot den bakgrunden att tingsrättsdomen inte påverkar bedömningen att NN gjort sannolikt att NN numera varaktigt bor hos henne. Slutligen, att NN begärt omprövning av Försäkringskassans beslut om underhållsstöd innebär inte att beslutet är felaktigt. De skäl han har anfört i sin begäran om omprövning har i huvudsak anförts även hos CSN och har tagits in i CSN:s bedömning. Mot bakgrund av ovanstående anser CSN att det överklagade beslutet är korrekt och att överklagandet bör avslås.

Parterna har fått tagit del av CSN:s yttrande och beretts möjligheten att lämna synpunkter. NN har inte hörts av. NN inkom med en skrivelse och anförde bland annat följande. Han ifrågasätter CSN:s rättsavdelning, och menar att en tingsrättsdom inte har ett slutdatum. Enskilda kan inte själv bestämma vilka delar som ska följas efter ett avgörande i domstol. Vad gäller Försäkringskassans beslut så, är det beslutet överklagat till Förvaltningsrätten. NN redogjorde även i huvudsak för samma omständigheter som tidigare samt bifogar kopia på tidigare inlämnade bilagor.

Av handlingarna i ärendet framgår följande. NN och NN var tidigare gemensamma betalningsmottagare av studiehjälp för NN. NN begärde att hon skulle registreras som ensam betalningsmottagare, men CSN avlog hennes begäran den 16 november 2023. Överklagandenämnden för studiestöd avlog NNs överklagande den 20 december 2023.

Författningsbestämmelser

Av 2 kap. 2 § studiestödslagen (1999:1395) framgår att studiehjälp lämnas till studerande.

Av 2 kap. 33 § studiestödsförordningen (2000:655) framgår bl.a. följande. Studiehjälp ska betalas ut till den studerandes föräldrar eller någon annan vårdnadshavare enligt samma grunder som tillämpas vid utbetalning av allmänt barnbidrag.

Av 2 kap. 34 § studiestödsförordningen framgår att CSN får meddela närmare föreskrifter om utbetalning av studiehjälp.

Av 11 kap. 3 § CSNFS 2001:6 anges följande. När föräldrar har gemensam vårdnad om en omyndig studerande betalas studiehjälpen ut till den av dem, som senast tog emot allmänt eller förlängt barnbidrag för den studerande, eller till dem båda med hälften vardera, om de båda senast tog emot allmänt eller förlängt barnbidrag för den studerande.

Anger föräldrarna i en gemensam anmälan till CSN att en av dem ska vara betalningsmottagare, eller att studiehjälpen ska betalas ut med hälften till dem vardera, betalas dock studiehjälpen ut i enlighet med föräldrarnas anmälan. Om det inte finns någon uppgift om vem som senast tog emot allmänt eller förlängt barnbidrag för den studerande och föräldrarna inte heller har anmält till CSN vem av dem som ska vara betalningsmottagare, betalas studiehjälpen ut med hälften till vardera föräldern.

Första och andra styckena tillämpas inte om annat följer av 4 eller 6 § eller 2 kap. 33 § andra stycket studiestödsförordningen (2000:655).

Av 11 kap. 4 § CSNFS 2001:6 framgår följande. Har föräldrar, som inte bor tillsammans, gemensam vårdnad om en studerande gäller följande.

1. När den studerande varaktigt bor tillsammans med endast en förälder betalas studiehjälpen till den föräldern, om han eller hon har gjort anmälan om det.
2. När den studerande bor varaktigt hos båda föräldrarna (växelvist boende), betalas studiehjälpen med hälften till vardera föräldern efter anmälan av någon av dem.

Av 11 kap. 5 § samma föreskrift framgår att en studerande ska anses ha varaktigt boende hos en förälder, om sådant boende görs sannolikt av den föräldern. Av bestämmelsen framgår även att en studerande ska anses ha växelvist boende, om sådant boende görs sannolikt av den föräldern som har anmält att studiehjälpen ska betalas ut med hälften till vardera föräldern.

Överklagandenämndens bedömning

Av 11 kap. 5 § CSNFS 2001:6 framgår att den studerande anses ha varaktigt boende hos en förälder om sådant boende görs sannolikt av den föräldern.

Som har redovisats ovan har NN till stöd för att NN ska anses varaktigt bosatt hos henne åberopat Försäkringskassans beslut, den 19 december 2023, att bevilja underhållsstöd för NN. I likhet med CSN finner Överklagandenämnden att Försäkringskassans beslut att en förälder har rätt till underhållsstöd ensamt ger ett tämligen starkt stöd för att bedöma att den studerande ska anses vara varaktigt

boende hos den föräldern. Av utredningen i ärendet har även framkommit att NN, som numera är 16 år, också är folkbokförd hos modern. NN har därtill åberopat andra uppgifter som ger visst stöd för att NN är varaktigt bosatt hos henne.

Mot denna bakgrund, och med beaktande av att den dom som NN har åberopat ligger längre tillbaka i tiden, år 2017, bedömer Överklagandenämnden att NN har gjort sannolikt att NN ska anses ha varaktigt boende hos henne. De omständigheter som NN har åberopat i övrigt medför inte någon annan bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

Rober Dalman

Anders Karlsson

Beslut har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna, Olof Edling, Staffan Ingmanson, Gunilla Lavås, Jessica Levin, Jonathan Sjölander och Helena Söderberg.

Föredragande: Anders Karlsson

Kopia till CSN och CSN:s rättsavdelning